

KAJETAN GANTAR
 Filozofska fakulteta
 Ljubljana

UDK 807 : 37 : 061.4

OTVORITEV RAZSTAVE UČBENIKOV

Pobuda za razstavo učbenikov latinščine in grščine ni nova. To pobudo je dala — tega se živo spominjam — naša zdaj že pokojna profesorica Lilijana Avčin na našem prvem zborovanju pred šestimi leti v Ohridu (prim. *Živa antika* 28, 1978, 411). Tam smo veliko razpravljali o tem, kako bi posodobili in racionalizirali pouk latinščine in grščine, kako bi ga popestrili, poživili in prilagodili novim zahtevam, zmanjšanemu številu tedenskih ur in drugačnim interesom, nagnjenjem in predznanjem današnjih učencev in dijakov. Od pametne rešitve teh didaktičnih vprašanj je odvisna nadaljnja usoda naše stroke, ki ji šolske preobrazbe čedalje bolj mačehovsko odmerjajo prostor pod soncem oziroma dragocene minute na urniku.

Razstava učbenikov bo nedvomno lahko precej prispevala k razrešitvi teh vprašanj. Ob njej si bomo izmenjali izkušnje in dobili marsikatero dragoceno pobudo ne samo za racionalizacijo, ampak tudi za poživitev in posodobitev, za obogatitev in popestritev našega pouka.

Razstavo smo si zamislili tako, da je razdeljena na dva dela. Na eni strani imamo tu sinhron pregled učbenikov iz vseh naših republik in pokrajin, ki se danes uporabljajo pri pouku latinščine in grščine. Te učbenike so zbrali člani republiških društev, ki so bili posebej za to zadolženi. Mislim, da je ta del razstave zelo instruktiven in bogat, saj nam nazorno kaže, koliko različnih zanimivih poti nas lahko vodi k istemu, skupnemu cilju. Vsaka republika in pokrajina v naši državi, vsak naš narod je pouk latinščine prilagajal svojemu lastnemu besednemu zakladu, duhu in strukturi svojega materinskega jezika ter ga popestril s spomeniki antične kulture iz svojega lastnega okolja in s humanističnimi besedili iz lastne kulturne preteklosti. Prepričan sem, da bosta to bogastvo in raznolikost poti in metod obveljala tudi še vnaprej, kajti vsako unificiranje učbenikov, o čemer se občasno govori, bi pomenilo hkrati tudi njihovo osiromašenje in s tem tudi osiromašenje naše celotne humanistične kultu-

re. Tudi tu veljajo besede, ki jih je zapisal retor Simahos: Uno itinere non potest perveniri ad tam grande secretum. „Po eni sami poti ni mogoče prodreti tako veliki skrivnosti do dna.“ Tudi do tako velike skrivnosti, kot je misterij anti-ke, ne vodi ena sama pot.

Drugi del razstave je bolj historičnega značaja. To je diahron pregled učbenikov, ki so se uporabljali v Sloveniji od humanizma do današnjih dni, vključno, z učbeniki, ki so v rabi v slovenskih manjšinskih šolah v zamejstvu, v Celovcu, Trstu in Gorici. Tudi ta del razstave je po svoje impresiven, saj nam ponazarja bogato tradicijo pouka latinščine in grščine na Slovenskem, organsko vraščenost klasičnih jezikov v zgodovino slovenskega šolstva, ki tudi v najtežjih dneh ni bila nikoli prekinjena, saj npr. celo med okupacijo, v obdobju narodno osvobodilnega boja, Osvobodilna fronta ni pozabila na latinščino in je dala v ciklostilni obliki razmnožila latinski učbenik za slovenske šole na osvobojenem ozemlju. Verjetno se s čim podobnim ne more ponašati noben drug narod v Evropi.

Ob vsem tem je treba upoštevati, da je ta drugi del razstave v bistvu samo selekcija še veliko bogatejše razstave, ki jo je pred tremi leti organiziral prof. Jože Ciperle v okviru Slovenskega šolskega muzeja. Na tem mestu bi se rad zahvalil vodstvu Slovenskega šolskega muzeja, ki nam je dalo na razpolago gradivo za ta del naše razstave, in še posebej prof. Ciperlu, ki je z veliko požrtvovalnostjo in erudicijo uredil in razporedil vse razstavljeno gradivo. Prof. Ciperle nam bo tudi povedal kaj več o tem, kakšne usode se skrivajo za platnicami razstavljenih učbenikov tega drugega dela razstave.